

RAINO MALNES

Epistemologi og ontologi for studenter flest

EPISTEMOLOGI OG ONTOLOGI
FOR STUDENTER FLEST

RAINO MALNES

**EPISTEMOLOGI OG ONTOLOGI
FOR STUDENTER FLEST**

© Gyldendal Norsk Forlag AS 2022

1. utgave, 1. opplag 2022

ISBN 978-82-05-58437-2

Omslagsdesign: Kristin Berg Johnsen

Layout: Bøk Oslo AS

Sats: HAVE A BOOK

Brødtekst: Minion Pro 10,5/15 pkt

Papir: 90 g Amber Graphic

Trykk: Andvord Grafisk AS

Alle henvendelser om boken kan rettes til

Gyldendal Akademisk

Postboks 6730 St. Olavs plass

0130 Oslo

www.gyldendal.no/akademisk

akademisk@gyldendal.no

Det må ikke kopieres fra denne boken i strid med åndsverkloven eller avtaler om kopiering inngått med KOPINOR, interesseorgan for rettighetshavere til åndsverk. Kopiering i strid med lov eller avtale kan medføre erstatningsansvar og inndragning, og kan straffes med bøter eller fengsel.

Alle Gyldendals bøker er produsert i miljøsertifiserte trykkerier.

Se www.gyldendal.no/miljo

Til Knut Midgaard og Aanund Hylland

Innhold

INNLEDNING	11
DEL I EPISTEMOLOGI	15
KAPITTEL 1 TRO OG SANNHET	16
1.1 Hva tro er	17
1.2 Hva sannhet er	22
1.3 Troll i ord	24
1.4 Hva sannhet ikke er	25
1.5 Hva det er grunn til å tro	28
1.6 Hva det går an å tro	29
KAPITTEL 2 HVA VI HAR BELEGG FOR Å TRO	33
2.1 Persepsjon	33
2.2 Ekstraordinær sensorisk svikt	37
2.3 Ordinær sensorisk svikt	40
2.4 Sviktende begreper	42
2.5 Ord og tanke	44
2.6 Introspeksjon	51
2.7 Vitnemål	56

KAPITTEL 3 HVA VI KAN SLUTTE OSS TIL	65
3.1 Slutningslogikk	66
3.2 Induksjon	69
3.3 Abduksjon	73
3.4 Fortolkning	77
KAPITTEL 4 ET KASUS I EPISTEMOLOGIEN	89
4.1 Forskningsfunn og forhåndsopfatninger	90
4.2 Berettiget og uberettiget tvil	93
4.3 Epistemologi og etikk	98
DEL II ONTOLOGI	101
KAPITTEL 5 EKSISTENS	102
5.1 Den konkrete virkeligheten	103
5.2 Eksistensiell bestemmelse	107
5.3 Konstitutiv bestemmelse	111
5.4 Vesensbestemmelse	115
KAPITTEL 6 MATERIE OG MENTALITET	118
6.1 Materie	119
6.2 Levende materie	124
6.3 Mentalitet	125
6.4 Problemer med reduksjonisme	129
6.5 To forslag til løsning	132
6.6 Alternativer til reduksjonisme	136
KAPITTEL 7 TENKNING OG HANDLING	141
7.1 Det molekylære og det intensjonale	142
7.2 Tenkende materie	147
7.3 Fornuften	150
7.4 Fri vilje	154

KAPITTEL 8 DET SOSIALE	160
8.1 Samfunnsliv og individuelle sinn	161
8.2 Forestillingsverdenen	165
8.3 Inderlige og hule forestillinger	172
8.4 Samfunnet utenom forestillingsverdenen	175
8.5 Virkeligheten utenom tankeverdenen	178
 KAPITTEL 9 DET NORMATIVE	 182
9.1 Normativ realisme	182
9.2 Epistemiske grunner	184
9.3 Praktiske grunner	186
9.4 Legalisme	189
9.5 Internalisme	193
9.6 Anti-realisme	196
9.7 Transcendente grunner	199
 AVSLUTNING	 202
 LITTERATUR	 206
 STIKKORD	 213